

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคกลาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในภาคกลาง
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือ ตามช่วงเวลาหลังเรียนจบ, อาชีพ และสภาพเศรษฐกิจที่ต่างกันของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา

สมมุติฐานการวิจัย

สภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาที่มีช่วงเวลาหลังเรียนจบ, อาชีพ และสภาพเศรษฐกิจที่ต่างกัน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้ที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 และไม่ได้เรียนต่อเป็นระยะเวลา 1 -8 ปี จากโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกรุงเทพมหานคร, ราชบุรี และสมุทรปราการ จำนวนโรงเรียน 27 โรงเรียน รวม 270 คน สุ่มโดยวิธีการเลือกแบบหลายชั้นตอน (Multi -Stage Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามการรู้หนังสือและการนำความรู้ไปใช้ในด้านภาษาไทย จำนวน 40 ข้อ คณิตศาสตร์ขั้นมูลฐาน จำนวน 20 ข้อ ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามการรู้หนังสือด้านภาษาไทย 0.83 และคณิตศาสตร์ 0.82

2.2 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ แล้วหาค่าร้อยละ

3.2 ผู้วิจัยนำข้อมูลของแบบสอบถามการรู้หนังสือมาหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย เพื่อหาสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา วิเคราะห์ค่าซี (Z-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ที่มีระยะเวลาหลังเรียนจบ, อาชีพ และรายได้ที่ต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพภูมิหลังของตัวอย่างประชากร

1.1 ภูมิหลังทั่วไป กลุ่มตัวอย่างประชากรที่จบชั้นประถมศึกษา จำนวน 270 คน เป็นหญิง 153 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 และเป็นชาย 117 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 ทั้งหญิงชายยังเป็นโสดอยู่ร้อยละ 90.74 นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 87.41 อาชีพที่กลุ่มตัวอย่างประกอบกันเป็นส่วนใหญ่เป็นอาชีพรับจ้าง มีจำนวนถึง 90 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือกลุ่มไม่มีอาชีพคิดเป็นร้อยละ 20.37 ส่วนอาชีพเกษตร ค่าขาย และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 16.67, 20.00 และ 9.63 ตามลำดับ สำหรับรายได้นั้นกลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีรายได้สูง คือมีรายได้มากกว่า 8,001 บาท

ขึ้นไป มีจำนวนร้อยละ 27.04 รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายได้ 4,001 - 8,000 บาท มีถึง ร้อยละ 24.82

1.2. ภูมิหลังทางการศึกษา จากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วไม่ได้เรียนต่อ ส่วนใหญ่ทำคะแนนขอทดสอบปลายปี ตอนเรียนจบได้คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และค่อนข้างอ่อน คือได้คะแนน 61.00-70.99 % มีจำนวนถึง 104 คน คิดเป็นร้อยละ 38.52 และได้คะแนน 50.00 - 59.99 % มีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 34.07 กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนน้อย คือ มีเพียงร้อยละ 21.11 ที่เคยสอบตก และชั้นที่สอบตกกันมากที่สุดคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 10.53 หางคำอุปการะการเรียนส่วนใหญ่มีพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 79.63 การขาดเรียนของกลุ่มตัวอย่างประชากรมีน้อยที่สุด สภาพการเดินทางไปโรงเรียน สะดวก ผู้ปกครองให้ความสนับสนุนในการไปโรงเรียนมาก ส่วนสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่าง ประชากรไม่ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา มีเกินกว่าครึ่งที่ให้เหตุผลว่า ฐานะทางบ้าน ยากจน จำนวนถึง 144 คน คิดเป็นร้อยละ 53.34

1.3. ภูมิหลังที่เป็นองค์ประกอบของการรู้หนังสือ ผลของการวิจัย ปรากฏว่า บิคามารคาของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จบชั้นประถมศึกษาแล้วไม่ได้เรียนต่อ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาเพียงชั้น ป.4 คิดเป็นร้อยละ 66.30 และ 67.78 ตามลำดับ อาชีพของบิคามารคา ส่วนใหญ่รับจ้าง ฐานะครอบครัวปานกลาง เมื่อเรียนจบไปแล้ว กลุ่มตัวอย่างประชากร ร้อยละ 82.96 ไม่เคยได้รับการอบรมหรือฝึกหัดเพิ่มเติมเลย และส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ความรู้ที่ได้รับมาจากโรงเรียนยังไม่พอ มีถึงร้อยละ 58.89 ประชากรไม่ค่อยมีโอกาสทางด้านการอ่านและการเขียน คิดเป็นร้อยละ 56.67 และ 58.15 ตามลำดับ สำหรับแหล่งความรู้ที่พอจะหาความรู้เพิ่มเติมได้ ร้อยละ 33.07 จากโทรทัศน์ ร้อยละ 26.77 อ่าน หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 23.23 ฟังจาก วิทยุ ส่วนการอ่านจากวารสารนั้นมีน้อยมาก เพียงร้อยละ 3.94 เท่านั้น ร้อยละ 32.23 ของกลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งมีความต้องการมากในการที่จะเรียนเพิ่มเติม ในหมู่บ้าน ของกลุ่มตัวอย่างประชากร ส่วนใหญ่จะมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน และร้อยละ 58.14 ของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีความคิดเห็นว่า ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านมีความจำเป็นมากสำหรับพวกเขา

2. ผลการวิเคราะห์สภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา

2.1 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 1 - 8 ปี จากจำนวน 270 คน ที่มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด มีจำนวนทั้งสิ้น 223 คน คิดเป็นร้อยละ 82.59 ในจำนวนนี้มีผู้ที่ทำคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีมากที่สุดคือ ได้ระดับคะแนน 80 % ขึ้นไป มีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 27.41 และอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุงแก้ไขคือ ระดับคะแนนต่ำกว่า 50 % จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 17.41

2.2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา แยกตามช่วงเวลาหลังเรียนจบ, อาชีพ และสภาพเศรษฐกิจที่ต่างกัน พบว่า

2.2.1 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วเป็นระยะเวลา 1 - 4 ปี มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด มีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 85.19 มากกว่าผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วเป็นระยะเวลา 5 - 8 ปี ซึ่งมีเพียง 108 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 กลุ่มที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว 1 - 4 ปี ยังสามารถทำแบบสอบถามอยู่ในระดับคะแนน 80 % ขึ้นไปได้มากกว่า และที่ทำคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่า 50 % ก็มีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มที่จบชั้นประถมศึกษาไปแล้วเป็นระยะเวลา 5 - 8 ปีด้วย

2.2.2 ในการศึกษาสภาพการรู้หนังสือแยกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วในกลุ่มที่ไม่มีอาชีพ มีจำนวนร้อยละ 89.09 ที่มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งมีมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น กลุ่มอาชีพเกษตรกรและอาชีพรับจ้างและอาชีพค้าขายลดลงตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรสามารถทำแบบสอบถามอยู่ในระดับคะแนน 80 % ขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 35.55 ทั้ง ๆ ที่กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรมีสภาพการรู้หนังสือน้อย แต่กลับเป็นกลุ่มที่สามารถนำแบบสอบถามอยู่ในระดับคะแนน 80 % ขึ้นไป มีจำนวนมากที่สุดนั้น จากการสำรวจข้อมูลพบว่า ในกลุ่มร้อยละ 35.55 ของผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรกลุ่มนี้ เป็นผู้ที่อยู่ในระดับชั้นสูงกว่าคนงาน คือมีพื้นที่ทำการเกษตรมากมีที่ดินเป็นของตัวเอง ซึ่งได้มรดกมาจากบรรพบุรุษ การศึกษาคือขอขายผลผลิต กระทำด้วยตัวเอง มีโอกาสได้อ่านได้เขียนหนังสือมาก ส่วนกลุ่มที่ทำคะแนนอยู่ในระดับต่ำกว่า 50 % ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ

กลุ่มอาชีพค้าขาย ที่เป็นเช่นนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ทำแบบสอบถามที่มีอาชีพค้าขาย กลุ่มที่ส่วนใหญ่จะค้าขายแบบมีต้นทุนน้อย เช่น ขายดอกไม้ ขายผัก ขายปลา เวชขาย ซึ่งต้องใช้เวลาในการขายทั้งวันและขายเองวัน ๆ จึงไม่มีเวลาที่จะหาความรู้เพิ่มเติม หรือไม่มีโอกาสได้อ่าน ใ้เขียนมากนัก

2.2.3 ในการศึกษาสภาพการรู้หนังสือแยกตามกลุ่มรายได้ พบว่า ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว ในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 2,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 94.87 ที่มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์กำหนดมากกว่าทุกกลุ่ม ส่วนกลุ่มที่มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์กำหนดน้อยที่สุดคือ กลุ่มที่มีรายได้ มากกว่า 8,001 บาทต่อปี ซึ่งมีร้อยละ 73.97 และในกลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่างกันในนี้ ปรากฏว่า ผู้ที่มีรายได้มากกว่า 8,001 บาทต่อปี สามารถทำแบบสอบถามอยู่ในระดับคะแนน 80 % ขึ้นไป มีจำนวนมากสุด คือร้อยละ 32.88 และยังเป็นกลุ่มที่ทำคะแนนได้ต่ำกว่า 50 % มากที่สุดด้วยคือร้อยละ 26.02

3. การวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือแยกตามช่วงเวลาตั้งแต่เรียนจบ, อาชีพ และสภาพเศรษฐกิจที่ต่างกัน พบว่า

3.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนในวิชาคณิตศาสตร์, ภาษาไทยและของทั้งสองวิชารวมกันของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วเป็นระยะเวลา 1 -4 ปี และ 5 -8 ปี แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนในวิชาคณิตศาสตร์, ภาษาไทยและของทั้งสองวิชารวมกันของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว ในกลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกร รับจ้างค้าขาย อื่น ๆ และไม่ได้ประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และของทั้งสองวิชารวมกัน ของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วที่มีรายได้ต่อบปี มากกว่า 8,001 บาทขึ้นไป, 4001 - 8,000 บาท, 2,001 - 4,000 บาท, ต่ำกว่า 2,000 บาท และกลุ่มที่ไม่มีรายได้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่างประชากร

1.1 ภูมิหลังทั่วไป กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 33.33 ทั้งนี้เนื่องจากภาคกลาง เป็นภาคที่มีโรงงานอุตสาหกรรม มีบริษัทผลิตสินค้า มีสถานที่บริการต่าง ๆ มากมาย ซึ่งต้องจ้างแรงงานจากบุคคล ใน อัตราค่าจ้างที่ไม่สูงนัก ทั้งนี้เป็นการจ้างโดยไม่ต้องอาศัยพื้นความรู้จากการศึกษาชั้นสูง เป็นเกณฑ์ อาชีพรับจ้างจึง เป็นอาชีพที่ประกอบได้ง่ายและสะดวกกว่าอาชีพอื่น ซึ่งต้อง มีการลงทุน การศึกษาหรือขอจำกัตัวอย่างอื่น ผลการวิจัยนี้จึงได้สอดคล้องกับงานวิจัย ของ แคปแลน (Kaplan 1975 : 92) ที่พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการ ประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตของบุคคล. ทางด้านรายได้ของกลุ่มตัวอย่างประชากร นั้น ปรากฏว่า ส่วนใหญ่รายได้ต่อปีมากกว่า 8,001 บาทขึ้นไป ซึ่งถ้าดูจากจำนวนเงิน ที่ได้รับก็นับว่าพอควร แต่เมื่อดำเนินถึง ค่าครองชีพของคนในภาคกลางแล้ว ยังจัดว่าอยู่ใน ชั้นต่ำ ซึ่งจากการที่ประชากรมีรายได้ต่ำนี้เองทำให้สภาพการศึกษาอยู่ในระดับต่ำด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2512 : 49) ที่พบว่า ประชาชนที่มี รายได้น้อยจะมีสภาพการรู้หนังสือต่ำ สำหรับศาสนาและสถานภาพในการสมรสของกลุ่ม ตัวอย่างประชากร ไม่มีผลต่อการวิจัยครั้งนี้ เพราะกลุ่มตัวอย่างประชากรร้อยละ 87.41 ที่นับถือศาสนาพุทธ, และร้อยละ 90.74 ที่ยังเป็นโสดอยู่

1.2 ภูมิหลังทางการศึกษา ผลจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ตัวอย่าง ประชากรส่วนใหญ่จะมีผลการ เรียนก่อนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ 7 อยู่ในระดับ 61.00 - 70.90 % ซึ่งเป็นระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่างประชากรมีเพียงส่วนน้อยที่ เคยสอบตก และชั้นที่สอบตกกันมากที่สุดคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับผลงาน การวิจัยของ กองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา (2521) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำและมีการสอบ ตกซ้ำชั้นมาก ทางด้านอุปกรณการเรียนรู้ เช่น หนังสือ สมุด เครื่องเขียนต่าง ๆ ของ กลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนใหญ่จะมีอย่างพอเพียง การขาดเรียนก็ขาดกันน้อยมาก สภาพการเดินทางไปโรงเรียนสะดวกสบาย ผู้ปกครองส่วนใหญ่สนับสนุนให้ไปโรงเรียน

ส่วนสาเหตุที่กลุ่มตัวอย่างประชากร ไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาชั้นส่วนใหญ่ให้ เหตุผลว่า เป็นเพราะฐานะทางบ้านยากจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สงัด อุทรานันท์ (2513 : 143) ที่พบว่า สาเหตุเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัว ของนักเรียน เป็นสาเหตุประการสำคัญที่สุด ในการทำให้เด็กไม่เข้าเรียนต่อในชั้น- ประถมศึกษาตอนปลาย และยังสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ วีระพล ทองเจิม (2526 : 74) ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2526 : 98) ที่พบว่า เหตุที่ผู้จบชั้นประถม- ศึกษาแล้วไม่เรียนต่อระดับมัธยมศึกษา เพราะฐานะทางบ้านยากจน ไม่มีทุนเรียนต่อ

1.3 ภูมิหลังที่เป็นองค์ประกอบของการรู้หนังสือ จากผลการวิจัย ครั้งนี้พบว่า บิตามารดาของกลุ่มตัวอย่างประชากร ส่วนใหญ่มีการศึกษาเพียงระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 และประกอบอาชีพรับจ้างกับเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 39.26 และ 24.07 ตามลำดับ ส่วนทางด้านฐานะของบิตามารดาของกลุ่มตัวอย่างประชากร ส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การศึกษาและการประกอบอาชีพ ของบิตามารดา มีผลต่อการศึกษาของเด็กเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2520 : 71) ที่พบว่า บิตามารดาที่มีการ ศึกษาค่อนข้างต่ำ และมีอาชีพเกษตรกรรม เด็กนักเรียนจะมีผลการเรียนต่ำ แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กรมสามัญศึกษา (2512 : 47) ที่พบว่า กลุ่มประชากรที่มีฐานะ ทางครอบครัวปานกลาง ผู้ปกครองสนับสนุนส่งเสริมให้มาโรงเรียน จะมีสภาพการรู้ หนังสือค่อนข้างสูง และไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นของ อานนท์ อภาภิรมย์ (2502 : 134) ที่คิดว่า "ครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง มีโอกาสส่งสอนอบรมลูกได้ดีขึ้น และ ส่งเสริมการศึกษาการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของลูกได้ดียิ่งขึ้น"

สำหรับในด้าน การอบรมหรือฝึกหัดเพิ่มเติมหลังจากกลุ่มตัวอย่างประชากร จบชั้นประถมศึกษาไปแล้ว ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมหรือฝึกหัดเพิ่มเติมเลย และ กลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียนยังไม่เพียงพอ สำหรับที่จะใช้ในชีวิตรประจำวัน ทั้งนี้ตรงกับคำกล่าวของ ประดิษฐ์ อุปรมย์ (2518 : 16) ที่ว่า "สิ่งใดก็ตามถ้าขาดการฝึกฝน สิ่งที่เราเรียนไปแล้ว ไม่ได้รับการอบรมทบทวน ในสิ่งที่เรียนไปแล้ว หรือได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมย่อมทำให้เกิดการลืมได้ง่าย"

ส่วนโอกาสทางด้าน การอ่านและการ เขียนหนังสือของกลุ่มตัวอย่างประชากร

หลังจากจบไปแล้วส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีโอกาสได้อ่านและเขียน นาน ๆ ไปจึงทำให้เกิดการล้มเลิก ในเรื่องนี้ มาร์จอรี ดาย (Margorie Dye 1964 : 1) ได้ให้เหตุผลไว้ว่า "ทักษะในการอ่านและเขียน เป็นทักษะที่จำเป็นต้องมีการฝึกฝนอยู่เสมอ หากละเลยก็จะเป็นผลต่อสภาพการรู้หนังสือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญในการแสวงหาความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต" และนักจิตวิทยาการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า "ระบบเวลา จะเป็นตัวแปรที่ทำให้มีผลต่อการจำ และการลืมมาก" เช่น คลอสไมเยอร์ (Klausmeier 1971 : 588) , จำเนียร ชวงโชติ และคณะ (2515 : 237) เป็นต้น

ด้านแหล่งความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างประชากร ใช้สำหรับเพิ่มพูนสภาพการเรียนรู้ให้กับตัวเองส่วนใหญ่จะเป็นการดูจากโทรทัศน์ ร้อยละ 33.07 รองลงมาคือ อ่านหนังสือพิมพ์ และฟังวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 26.77 และ 23.23 ตามลำดับ จากผลวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า สื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อสภาพการเรียนรู้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ (2520 : 72) ที่พบว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนจะมีส่วนช่วยให้สภาพการรู้หนังสือเพิ่มขึ้น

ทางด้านความต้องการที่จะเรียนเพิ่มเติม กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ไม่ต้องการเลยมีน้อยมากเพียงร้อยละ 4.07 เท่านั้น ที่เหลือต่างก็ต้องการ และส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นว่า ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพวกเขา มาก มีถึงร้อยละ 58.14 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุหลาบ หวังศิริกุล (2517) ที่พบว่า ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จะมีอิทธิพลต่อความคงอยู่ของการรู้หนังสือของผู้ที่จบการศึกษาจากโครงการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา

2.1 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วเป็นระยะเวลา 1 - 8 ปี ที่มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด ที่ถือว่ามีความรู้ในด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น คิดเป็นร้อยละ 82.59 ส่วนผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาที่มีสภาพการรู้หนังสือต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด มีเพียงร้อยละ 17.41 ซึ่งส่วนมากจะเป็นกลุ่มที่จบชั้นประถมศึกษาแล้วเป็นเวลา 5 - 8 ปี

2.2 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วเป็นระยะเวลา 1 -4 ปี มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์กำหนดสูงกว่าผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในช่วงเวลา 5 -8 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระพล ทองเจิม (2526) และประทีป แสงเปี่ยมสุข (2526) ที่พบว่าผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในช่วงเวลา 5 -8 ปี มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์กำหนดสูงกว่าผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในช่วงเวลา 1 -4 ปี ทั้งนี้จากการสำรวจพบว่า สภาพโดยทั่วไป เช่น อิทธิพลของสื่อสารมวลชนของจังหวัดในภาคกลาง เอื้ออำนวยต่อการที่จะเพิ่มพูนความรู้มากกว่าภาคอื่น ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ กรมสามัญศึกษา (2512 : 41) ที่พบว่า เด็กที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วเป็นระยะเวลา 1 -3 ปี มีสภาพการรู้หนังสือค่อนข้างต่ำ ความสามารถจะลดลงทันที แต่เมื่อจบไปแล้ว 4 -6 ปี ความรู้ความสามารถจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ

2.3 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้ว กลุ่มที่ไม่มีอาชีพ มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์กำหนดถึงร้อยละ 89.09 มากกว่ากลุ่มที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้าง ค้าขายและอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่ไม่มีอาชีพจะมีเวลาว่างอยู่กับบ้าน และใช้เวลาไปกับการอ่านหนังสือ ฟังวิทยุ และดูโทรทัศน์มากกว่าผู้ที่ต้องประกอบอาชีพ รองลงมาคือกลุ่มที่ประกอบอาชีพอื่น อันได้แก่ คัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย นักการภารโรง บริการชาวต่างประเทศ และทำงานจักสานหรืองานฝีมือ เป็นต้น ซึ่งมีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์กำหนดถึง ร้อยละ 88.46 ซึ่งเป็นผลมาจากกลุ่มอาชีพอื่น ๆ มันจะใช้เวลาในการอ่านหรือการคิดคำนวณในงานที่ต้องทำ หรืออาจมีเวลาว่างมากในการที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้ตนเอง ได้มากกว่ากลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย และรับจ้าง

2.4 ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาออกไปแล้วในกลุ่มที่มีรายได้ต่อปีต่ำกว่า 2,000 บาท มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์กำหนดมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ระดับอื่น ทั้งนี้จากการสำรวจ พบว่าผู้ที่มีรายได้น้อย จะทำงานที่ต้องรับผิดชอบน้อย มีเวลาว่างมาก ซึ่งไม่มีการทำงานน้อย จึงใช้เวลาว่างในการพูด คุย อ่านหนังสือ ฟังวิทยุโดยไม่ต้องมีความคิดหมกมุ่นอยู่กับงาน กลุ่มที่มีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์กำหนดรองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ 2,001 - 4,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 91.67 ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2512 : 49) ที่พบว่า ประชาชนที่มีรายได้น้อยจะมีสภาพการรู้หนังสือต่ำ และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระพล ทองเจิม (2526) และประทีป แสงเปี่ยมสุข (2526) ที่พบว่า ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา

ที่มีรายได้อ่าง จะมีสภาพการรู้หนังสืออยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้น้อย

3. การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือแยกตามช่วงเวลา หลังเรียนจบ อาชีพ และสภาพเศรษฐกิจที่ต่างกันของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา

3.1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการทำแบบสอบถามสภาพการรู้หนังสือในวิชา คณิตศาสตร์ และภาษาไทย ของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในระยะเวลา 1 -4 ปี กับ 5 -8 ปี แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่ตรงตามสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เพราะกลุ่มที่จบชั้นประถมศึกษาในระยะเวลา 1 -4 ปี สามารถทำแบบสอบถามสภาพการรู้หนังสือได้คะแนนรวมอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดมากกว่ากลุ่มที่จบมาแล้ว 5 -8 ปี ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมสามัญศึกษา ที่พบว่า ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ไปแล้ว 10 ปีขึ้นไป มีสภาพการรู้หนังสือดีกว่าผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ในระยะเวลา 1 -3 ปี และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระพล ทองเจิม (2526) และประทีป แสงเปี่ยมสุข (2526) ที่พบว่า ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ในระยะเวลา 5 -8 ปี มีสภาพการรู้หนังสือสูงกว่าผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ในระยะเวลา 1 -4 ปี

3.2 ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการทำแบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และทั้ง 2 วิชา รวมกันของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในกลุ่มที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม รับจ้างค้าขายและอื่น ๆ และไม่ได้ประกอบอาชีพ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย แต่ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ถกลนิรันดร์ศิริโรจน์ (2520) ที่พบว่า เพศ และอาชีพที่ต่างกันมีระดับการรู้หนังสือภาษาไทย เลขคณิตไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ กรมสามัญศึกษา (2512 : 83) ที่พบว่า การมีอาชีพต่าง ๆ นั้นไม่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางด้านภาษาไทยและคณิตศาสตร์ แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประทีป แสงเปี่ยมสุข (2526) ที่พบว่า ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีสภาพการรู้หนังสือที่แตกต่างกัน จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยพบว่า การออกแบบสอบถามนั้นตัวอย่างประชากร ไม่ได้นำเอาความรู้ที่ได้จากการประกอบอาชีพมาช่วยในการออกแบบสอบถามแต่อย่างใด คงอาศัยจากการเรียนรู้ที่ได้มาจากโรงเรียนมาตอบ ซึ่งเห็นได้จากคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกัน

3.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนในการทำแบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์, ภาษาไทย

และทั้งสองวิชารวมกันของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในกลุ่มที่มีรายได้ปีละ 8,001 บาทขึ้นไป 4,001 - 8,000 บาท 2,001 - 4,000 บาท ต่ำกว่า 2,000 บาท และกลุ่มที่ไม่มีรายได้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของกรวิจัย ทั้งนี้จากการสำรวจพบว่า กลุ่มที่มีรายได้น้อย จะมีเวลาว่างในการอ่านหนังสือพิมพ์ พัง-วิทย์ คูโทรทัศน์ หรือพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานได้มากกว่าผู้ที่มีรายได้สูงที่จะต้องมีความรับผิดชอบในการทำงานสูงขึ้น หรือมีชั่วโมงการทำงานมากกว่า ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับการวิจัยของกรมสามัญศึกษา (2512 : 49) ที่พบว่า กลุ่มประชากรที่มีรายได้ต่ำ มีปัญหาในด้านเศรษฐกิจจะทำให้สภาพการรู้หนังสือต่ำ และไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระพล ทองเจิม (2526) และประทีป แสงเปี่ยมสุข (2526) ที่พบว่า กลุ่มประชากรที่มีรายได้สูง มีสภาพการรู้หนังสือสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ

ข้อเสนอแนะสำหรับกรวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องและสนใจในการพัฒนาการศึกษาของคนในประเทศดังต่อไปนี้

1. ควรเร่งดำเนินการ เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพเกี่ยวกับการจัดการส่งเสริมแหล่งเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้ที่ไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าผู้ไม่ได้เรียนต่อส่วนใหญ่ คูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์และฟังวิทยุ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตัวเอง ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ควรมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดรายการโทรทัศน์และวิทยุ เป็นรายการที่มุ่งส่งเสริมสภาพการรู้หนังสือโดยเฉพาะให้มากกว่า รวมทั้งจัดบริการแหล่งที่อ่านข่าวสารหรือหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านให้ทั่วถึง และมีหนังสือพิมพ์รวมทั้งวารสาร ข่าวสารอย่างอื่นอย่างพอเพียง

2. ควรส่งเสริมให้มีแหล่งสถานที่บริการฝึกหัด หรือบริการอบรมเพิ่มเติมวิทยาการต่าง ๆ ควรจัดในรูปแบบการศึกษาให้เปล่า ๆ หรือเรียกเก็บค่าใช้จ่ายแต่เพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เพราะสภาพเศรษฐกิจของผู้ที่ไม่ได้เรียนต่ออยู่ในชั้นต่ำ และจากการวิจัยพบว่า พวกเขาส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมหรือฝึกหัดอะไรเพิ่มเติมเพื่อเป็นการเสริมสภาพการรู้หนังสือหลังเรียนจบชั้นประถมศึกษาเลย

3. ควรส่งเสริมในด้านการปรับปรุงคุณภาพของครูประถมศึกษา ให้มีประสิทธิภาพกว่าที่เป็นอยู่ ทั้งนี้เพื่อจะได้สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรที่จะ

ผลิตให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น เพื่อออกมาดำรงชีวิตในประจำวัน ใคอย่างมีความสุข โดยเฉพาะครูประถมในท้องถิ่นชนบท หรือที่ทุรกันดาร ควรที่จะมี โอกาสเข้ามาเพิ่มพูนความรู้หรืออบรมวิทยากรใหม่ ๆ ที่ทันสมัยทุกคน

4. โรงเรียนประถมศึกษาทุกโรงเรียน ควรมีการติดตามนักเรียนที่จบชั้น ประถมศึกษาไปแล้วไม่เรียนต่อ หรือ จัดตั้งเป็นศูนย์ หรือห้องอบรมโดยมีวิทยากรมา บริการให้แก่ผู้ที่ไม่ได้เรียนต่อ โดยให้นักเรียนเป็นกลางหาตัวผู้เข้ารับการ อบรมมาป้อน ให้โรงเรียน หรือศูนย์นั้น ๆ รวมทั้งให้บริการห้องสมุดของโรงเรียนแก่บุคคลทั่วไปด้วย

5. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบ ควร เพิ่มกำลังคน ที่มีความสามารถและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในการที่จะเข้าร่วมในโครงการรณรงค์ ผู้ไม่รู้หนังสือ แทนที่จะรับแบบอาสาสมัครทั่วไป

6. ควรขอความร่วมมือจากกรมสรรพากรในการพิจารณาแต่งตั้งผู้นำ ท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือสรวรวัตรกำนัน โดยคำนึงถึงคุณสมบัติทางด้านการ ศึกษาด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้อาศัยบุคคลเหล่านี้ เป็นผู้ชี้แนะ ชักชวนให้ชาวบ้านสนใจและ เห็นความสำคัญทางด้านการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาในกรุงเทพมหานครทุกเขต

2. ควรมีการวิจัยสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ที่อาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม และชนบททุรกันดาร

3. ควรมีการวิจัยความคงทนในการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

4. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบสภาพการรู้หนังสือของผู้ที่จบชั้นประถมศึกษา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในทั่วทุกภาคของประเทศไทย